

Uluslararası Beşeri Bilimler ve Sanat Dergisi

International Journal of Humanities and Art

<http://www.trkdergisi.com>

Araştırma Makalesi / Research Article

e-ISSN:2757-6388

trk dergisi

2023

4(2):84/101

Geliş Tarihi / Receive : 23.12. 2023

Kabul Tarihi / Accepted : 31.12. 2023

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders
Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı(B1-B2 Seviyesi)**

**Cultural Transfer Elements in Textbooks Used in Teaching
Turkish as a Foreign Language: Living in Turkish Turkish
Course and Workbook (B1-B2 Level)**

Duygu ÇAKMAK

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı**

Title, Abbreviation of University (or Institution), Faculty (or Unit) /

e-mail: duyugcmk@gmail.com -Orcid ID: 0009-0003-3647-5307

İrem ŞEN

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı**

e-mail: iremsenn99@gmail.com -Orcid ID: 0009-0006-8103-3964

Merve Tuğçe ÇAKIR

**Yüksek Lisans Öğrencisi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı**

e-mail: kurtmervetugce@gmail.com- Orcid ID: 0009-0009-6353-6121

Atıf/Cite as: ÇAKMAK, D., ŞEN, İrem, & ÇAKIR, M. T. Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Unsurlar: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı(B1-B2 Seviyesi): 1.7 Türkçe Yaşamak Türkçe Öğretimi Setinde Kültürel Unsurlar. *Trk Dergisi*, 4(2).

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından ve bir intihal programında incelenmiş intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two reviewers and in a plagiarism program and has been confirmed to be free of plagiarism.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

ÖZ

Türkçenin yabancı dil şeklinde öğretimi, Türkçe bilmeyen kişilere verilen Türkçe eğitimidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, son yıllarda önem kazanmıştır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenler kişilerin sayısı zaman geçtikçe artmaktadır. Bu durum sonucunda da bu konuda oluşturulan çalışmalar hız kazanmıştır. Türkçenin Türkçe bilmeyenlere öğretilmesi konusundaki çalışmalardan biri de kültür aktarımıdır. Türkçenin, Türkçe bilmeyenlere öğretiminde kültürel unsurların verilmesi de oldukça önemlidir. Dil öğretimi ve kültür aktarımı eş zamanlı olarak ilerlemelidir. Kültür aktarımı, bir toplumun tüm değerlerinin söylemler ve semboller aracılığıyla gelecek nesillere aktarılmasıdır. Yabancılar Türkçe öğretiminde tek amaç dil bilgisi ve sözcük bilgisi öğretimi değildir, bununla birlikte kültürler arası etkileşim sağlanması da gereklidir. Dil ve kültürün ayrılmaz bir bütün olduğu düşünülürse o dil öğretilirken dili öğretilen ülkenin gelenekleri, görenekleri, sosyal yaşam biçimleri, değerleri, inançları, kültürel unsurları ve benzerleri dil ile birlikte bir bütün halinde verilmelidir. Böylelikle bir dil öğretilirken kültürel aktarım da sağlanarak dil öğretimi sağlamlaştırılır. Ders kitapları bir dili öğretirken kullanılan en önemli kaynaklardır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında kültürel unsurların da olması o dilin öğrenimini hem kolaylaştırır hem de öğrenilenleri kalıcı hale getirir. Öğrencinin dilini öğrendiği ülke ile bağına kuvvetlendirir. Bu çalışmada Türkçenin öğretiminde kullanılan Türkçe Yaşamak B1 ve B2 seviyesi ders ve çalışma kitapları irdelenerek yöntem olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Kitaplarda kültürel unsurların miktarı saptanmaya çalışılmıştır. Türkçe Yaşamak ders ve çalışma kitaplarında toplamda 39 asıl kültür unsuru incelenmiştir ve 412 adet asıl kültür unsuruna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültür Aktarımı, Türkçenin Türkçe bilmeyenlere Öğretimi, Ders ve Çalışma Kitapları, Türkçe Yaşamak, Kültürel Unsurlar.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Cultural Transfer Elements in Textbooks Used in Teaching Turkish as a Foreign Language: Living in Turkish Turkish Course and Workbook (B1-B2 Level)

ABSTRACT

Teaching Turkish as a foreign language is Turkish education given to people who do not know Turkish. Teaching Turkish as a foreign language has gained importance in recent years. The number of people who want to learn Turkish as a foreign language is increasing over time. As a result of this situation, studies on this subject have accelerated. One of the studies on teaching Turkish to those who do not speak Turkish is cultural transfer. It is also very important to provide cultural elements in teaching Turkish to those who do not speak Turkish. Language teaching and cultural transfer must proceed simultaneously. Cultural transmission is the transfer of all values of a society to future generations through discourses and symbols. Teaching Turkish to foreigners is not the only purpose of teaching grammar and vocabulary; however, intercultural interaction is also necessary. Considering that language and culture are an inseparable whole, when teaching that language, the traditions, customs, social life styles, values, beliefs, cultural elements and the like of the country whose language is taught should be given as a whole together with the language. In this way, while teaching a language, cultural transfer is also ensured and language teaching is strengthened. Textbooks are the most important resources used when teaching a language. The presence of cultural elements in the textbooks used in foreign language teaching both facilitates the learning of that language and makes what is learned permanent. It strengthens the student's bond with the country where he/she learns the language. In this study, Turkish Living B1 and B2 level course books and workbooks used in teaching Turkish were examined and document analysis was used as a method. An attempt was made to determine the amount of cultural elements in the books. A total of 39 original cultural elements were examined in

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Turkish Living textbooks and workbooks and 412 original cultural elements were reached.

Key Words: Culture, Cultural Transfer, Teaching Turkish to those who do not speak Turkish, Course and Workbooks, Living in Turkish, Cultural Elements.

1. GİRİŞ

1.1 Dil Nedir?

Korkmaz,Z. "Dil, birbiriyle haberleşmek isteyen insanların bir araç olarak kullandığı; dilek, düşünce ve hislerin şekil, ses ve anlam bakımından toplumların manevi unsurlarına göre oluşmuş ortak kurallarının katkısı ile diğer insanlara aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü birçok işlevi olan, gelişme gösteren bir sistemdir." İnsan denen varlık sosyaldir ve bugüne kadar toplumla iç içe yaşayarak varlığını devam ettirmiştir. İnsan toplumun önemli bir parçasıdır. Toplumların oluşturduğu kültürel değerleri gelecek nesillere aktarmada dilin önemli bir işlevi vardır.

Ergin(2000) 'e göre dil "Dil, insanların birbirini anlamasını sağlayan doğal bir araç, kendi kuralları içinde varlığını sürdüren ve gelişen canlı bir varlık, toplumu geliştiren, koruyan ve halkın ortak olarak kullandığı sosyal bir sistem, seslerden oluşmuş muhteşem bir yapı, çıkış noktası tam olarak bilinmeyen bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir."

"Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır olarak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünülünü aktarma dizgesidir." (Aksan ,2006, s.13)

Dil, en önemli iletişim aracıdır. Dilin iletişim aracı olarak işlevini yerine getirebilmesinin ölçütü; dili kullananlar arasındaki 'anlaşma' eylemidir. İnsanların anlaşabilmesi için anlamın insanlar arasında paylaşılması gerekir. Anlam paylaşılmadan, bir başka deyişle bir işaret veya ses yapısında ortak anlam oluşmadan insanlar birbiri ile anlaşamaz ve iletişim olmaz. (Yiğit, 2017)

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

1.2 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ilk Türk devletlerinden bu yana ilerlemiş ve önem kazanmaya başlamıştır.

Türkçe ve Çince Hunlar döneminde birbirini etkilemiştir.

Göktürkler döneminde yazılmış olan Orhun Yazıtlarında Türkçenin yabancılar tarafından öğrenilmeye çalışılmasına yönelik kanıtlara rastlanmaktadır. Bu dönemde Göktürkler, bazı devletlerle siyasi ilişkilerde buldukları için Türkçe öğrenen insanların olması normal bir durumdur.

Uygurlar döneminde bilimsel ve kültürel faaliyetler oldukça ileri bir konuma ulaşmıştır. Moğol hükümdarı Cengiz Han devrinde Uygur yazıcıları devlet yönetiminde sorumluluk almış ve devletler arası yazışmalarda görev almışlardır. Bu yıllarda Moğolların özgün bir alfabeleri bulunmadığından yazıyı Uygurlu yazıcılardan öğrendikleri söylenmektedir. Bu durum da Uygurların yabancılarla Türkçe öğretimi konusunda tecrübelerinin olduğunu göstermektedir.

Karahanlı devrinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusundaki en mühim kaynak yazarı Kaşgarlı Mahmud olan Divan-ü Lügati't Türk 'tür. Bu yapıt Türkçenin ilk lügati, seçkisi, ansiklopedisi ve dil bilgisi kitabıdır. Aynı zamanda yabancılarla Türkçe öğretimi ile ilgili ilk eserdir. "Türkçe öğrenmenin bir ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır." (Bacaklı ,Y.,Kapağan ,E.,Kundakçı,M.,2016) Araplara siyasi üstünlük kurma amacıyla yazıldığı söylenebilir. Siyasi hakimiyet ve dil ilişkisi kültürün o milletten olmayan insanlara aktarımında önemli bir rol oynar(aktaran: Bacaklı, Kapağan, Kundakçı,M.,2016).

Kıpçak döneminde yazılan Türkçe öğretim kitapları belli bir sisteme dayanır ve niteliklidir. Aynı zamanda Memluk devletinin Türk olan siyasi ve askerleri Türkçeye ve Türkçenin öğretilmesi konusuna ağırlık vermişlerdir. Bu durum da Türkçenin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Selçuklu devrinde yabancılarla Türkçe öğretmek maksadıyla yazılmış yapıtlar görülmektedir. Çünkü bilim dili Arapça, resmî dil ve edebiyat dili Farsçadır.

Çağatay döneminde birçok dil bilgisi kaynağı yazılmıştır. Bu dönemdeki en mühim eser, Muhakemetü'l- Lügateyn eseridir. Ali Şir Nevaî bu eseri, Farsçanın Türkçeden üstün olmadığını, eşit olduklarını göstermek amacıyla kaleme almıştır.

Osmanlı döneminde resmî dil Türkçedir ve bürokraside aktif bir şekilde kullanılmıştır. Osmanlı ile ilişkilerini artırmak isteyen Avrupa devletleri,

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Türkçenin öğrenilmesine büyük önem göstermiştir. Balkanlardaki Türk dilinin varlığı da Osmanlı ile gerçekleşmiştir.

Son zamanlarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Yunus Emre Enstitüsü, bu kuruma bağlı kültür merkezleri, Maarif Vakfı ve üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) ile yaygınlık kazanmıştır.

1.3 Kültür Nedir?

Kültür; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde oluşturulan bütün değerler ile bunları oluşturmada, sonraki kuşaklara aktarmada kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine hakimiyetinin ölçüsünü gösteren araçların tümü (TDK, 2023). Güvenç ise kültürü canlı üstü bir varlık olarak değerlendirmiştir:

Tylor'ın(1971)yaptığı kültür tanımı çoğu kişi tarafından benimsenmiştir: Kültür veya medeniyet toplumun bir parçası olan insanın edindiği, öğrendiği bilgi, sanat, manevi değerler, yetenek, beceri ve alışkanlıkları içinde barındıran, düzlemsel olmayan bir bütündür(aktaran Güvenç,2002, s.54).

Kültür kavramının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bu kadar çok ön plana çıkmasının temel sebebi AOP (Avrupa ortak dil kriterleri) ile öğretim programlarında bahsedilmeye başlayan kültürlerarasılık / çok kültürlülük gibi kavramlardır.

1.4 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretilmesinde Kültür Aktarımın Önemi

Kültür aktarımı, bir toplumun tüm değerlerinin söyleyişler ve semboller aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Geçmiş ve gelecek arasındaki köprü görevini üstlenir.

Hedef dil öğrencisi ister bilerek ister bilmeyerek o dilin etki altına girer ve hedef dilde vücuda getirilmiş sözlü veya yazılı eserlerde kendini bulan kültür unsurlarını bir şekilde benimser ve kabullenir (Tuzcu, 2021).

Tomalin ve Stempleski (1993/a) yabancı dil derslerinde kültür aktarımının temel amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Öğrencilerin kişilerin kültür ile ilişkili davranışlar gösterebileceğini kavramasına destek olmak,
- Sosyal unsurların Türkçe öğrenenlerin konuşma ve davranışlarını etkilediğini kavramasına destek olmak,

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

- Türkçe öğrenmek isteyenlerin hedeflenen kültüre ait bazı hallerde ortaya çıkan geleneksel hal ve hareketlerin daha fazla farkında olmalarını sağlamak
- Türkçe öğrenmek isteyenlerin hedeflenen kültürde yer alan kelimelerin akla getirdikleri ile ilgili farkındalıklarını desteklemek,
- Türkçe öğrenmek isteyenlerin hedeflenen kültür konusundaki genellemeleri değerlendirme yeteneği geliştirmesine yardım etmek,
- Türkçe öğrenmek isteyenlerin hedeflenen kültür hakkında bilgi sahibi olmak için gereken becerileri elde etmesini sağlamak,
- Türkçe öğrenmek isteyenlerin hedeflenen kültür konusunda merakını çoğaltmak ve o kültürü benimsemiş insanlarla duygudaşlık kurabilme konusunda teşvik etmektir." (aktaran: Yiğit, M. 2017,s.38-39)

1.5 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yararlanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı

Yabancı dil öğretimi ile ilgili kitap yazarken kitap yazarlarının başladığı nokta hedeflenen kültüre ait özellikleri harekete geçirecek temalara yer verip dil öğretim ve öğrenim alıştırmalarını buna göre hazırlamaktır. Böylece öğrencilerin bildikleri ile ilişkilendirebileceği temalar ve bağlamları kullanarak hedef dilde karşılımlarına çıkan bilmedikleri kavram ve yapıları kolayca ve doğru bir şekilde öğrenecekleri düşünülmektedir.(Yaylı, D.vd.,2009,s.36)

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel dil becerilerini ve dil bilgisini öğretmenin yanı sıra öğrenciye o dilin kültürünün kazandırılması da çok önemli bir husustur. Bu, aynı zamanda bireylerin dili daha iyi anlamaları açısından da gereklidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları Türk toplumunun özelliklerini yansıttığı gibi Türkçeye ve Türk toplumuna ait kültürün taşıyıcılığını da yapar.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, kullanılan ders kitapları büyük bir rol oynamaktadır. Quetz tarafından yapılan bir ankette de ders kitabının ders sürecini yaklaşık %82 oranında etkilediği ve böylece dil öğretim sürecinde tüm diğer unsurlardan daha belirleyici olduğu tespitine ulaşılmıştır. (aktaran: Yılmaz ve Yücel, 2017)

1.6 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yararlanılan Ders Kitaplarındaki Kültürel Öğeleri Değerlendirme Ölçütleri

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Ders kitaplarındaki kültürel unsurları belirlemek ve değerlendirmek için belirli ölçütlere ihtiyaç vardır. Bu ölçütler üzerinden farklı farklı sınıflamalara gidilmiştir.

Avrupa Konseyi (Council of Europe)'nin 2000 yılına ait bildirisinde belirtilen sosyo kültürel unsurları günlük yaşam, yaşam koşulları, kişiler arası ilişkiler; değerler, inanışlar, davranışlar; vücut dili, sosyal gelenekler, adet olmuş davranışlar şeklinde başlıklandırılmıştır (CEF,2000, 102-103, aktaran: İşcan ve Yassıtaş, 2017).

Okur ve Keskin (2013) ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ders kitaplarında yer alan kültüre ait unsurları yedi öge altında toplamıştır:

Günlük yaşam, kişiler arası ilişkiler, değerler ve eğitim,; edebiyat, sanat ve müzik; gelenekler ve folklor, sosyal yaşam, coğrafya ve mekân.

1.7 Türkçe Yaşamak Türkçe Öğretimi Setinde Kültürel Unsurlar

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkçe Yaşamak Türkçe Öğretim Seti B1, B2 seviyesi ders ve çalışma kitaplarındaki kültür aktarımını belirli ölçütlere göre incelemektir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma için kullanılan model doküman incelemesidir. "Araştırılmak istenen durum hakkında bilgiye sahip yazılı gereçlerin çözümlenmesine doküman incelemesi denir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013,s.217).

Tablo 1: Kültürel Aktarım Unsurları

Alt Öge	1.Günlük Yaşam	2.Kişiler Arası İlişkiler	3.Değerler ve Eğitim	4.Edebiyat-Sanat ve Müzik	5.Gelenekler ve Folklor	6.Sosyal Yaşam	7.Coğrafya ve Mekan
a	Yiyecek içecek	Kişiler	Değerler	Edebiyat	Özel günler ve Gelenekler	Moda	

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders
Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)**

b	Yemek zamanları, sofra adabı	Selamlaşma ifade ve davranışları	Eğitim	Müzik	Sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler	Yasaklar	
c	Resmi tatilleri-çalışma zamanları	Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklar arası ilişkiler	Dil ve Tarih Bilinci/Sevgisi	Sanat	Dini kurallara dayalı davranışlar	Alkış ve güzel hareketler	
d	Boş zaman etkinlikleri, hobileri,	Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler	Diğerleri	Gösteri sanatları	Doğum, evlilik gelenekleri	Diğerleri	Yer (İller ve/veya yerleşim yerleri)
e	Karşılıklı konuşmalarda yaşa, cinsiyete, yakınlık derecesine, sosyal statüye, resmîyete göre kullanılacak sözler ve kalıplar	Konuk etme-ikram ve hediyeler		El sanatları geleneği	Festivaller, törenler, kutlamalar		
f	Yeme ve içme alışkanlıkları	Diğerleri		Diğerleri	Danslar		
g	Oyunlar				Toplumsal uygulamalar, ritüeller, bâtil inançlar		
h	Spor				Halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar		
i	Müzik				Diğerleri		

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

İnceleme Materyali

Türkçe Yaşamak Türkçe Öğretim Seti B1-B2 (Orta Düzey) ders ve çalışma kitapları.

Tablo 2: B1 Kitabı Ünite Başlıkları ve Kazanımı

ÜNİTE	BAŞLIKLAR	KAZANIMLAR
1	Doğruluk Cesaret mi	Planlarından Bahsedebilme Geçmiş Olayları Sıralı Bir Şekilde Anlatabilme Halk Hikâyeleri Hakkında Bilgi Sahibi Olabilme
2	Gökbilim	Gezegenerle İlgili Bilgi Sahibi Olabilme Evren Hakkında Daha Geniş Düşünebilme Bir Olayı, Haberi Detaylarıyla Başkasına Aktarabilme

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders
Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)**

3	İlim - İrfan - Kültür	Ünlü Düşünürler Hakkında Bilgi Sahibi Olabilme Tarihi ve Kültürel Önemi Bulunan Yerleri Tanıma Zıtlık Kavramlarını Öğrenme
4	Kültürel Lezzetler	Kültürel Lezzetleri Tanıma Doğru Beslenme Hakkında Bilgi Sahibi Olma Süreç Bildiren İfadeleri Kullanabilme
5	Zirvedekiler	Gerçek İle Kurmacayı Birbirinden Ayırt Edebilme Kâşifler Hakkında Bilgi Sahibi Olma Başarılı Olmak İçin Gereken Yöntemleri Öğrenme
6	Örf Adetlerimiz	ve Milli ve Manevi Değerlerin Farkına Varabilme Bayram Adetleri Hakkında Bilgi Sahibi Olma Geleneksel Kavramları Öğrenme

Tablo 3: B2 Kitabı Ünite Başlıkları ve Kazanımı

Veriler

Araştırmada yapılan incelemelerde tespit edilen kültürel unsurlar tablolar halinde gösterilmiştir. Bu tablolardan belirlenen sonuçlara göre örnekler aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: Cümlelerde Bulunan Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Ögeler	Kültürel Unsurların Veriliş Şekli (Cümle İçinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1a	Gizem, Serpil'den Konya'dan etli ekme k getirmesini istedi	B1-69

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders
Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)**

2a	İbn-i Sina, zekası sayesinde nasıl bir özelliğe sahipti?	B1-29
3a	Allah (c.c.) Necm Suresi 39. ayette : "İnsan için ancak çalıştığı vardır." buyuruyor.	B1-56
3b	Türkiye'de ise internet ilk olarak 1993 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi tarafından kullanılır. Daha sonra sırası ile Ege Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi internet bağlantısı kullanarak bilgi akışını hızlandırdıkları gibi, akademik çalışmalarını da internet teknolojisi ile desteklerler.	B1-47
4a	"El Kanun Fit Tıp" adlı kitabında ne öğretir?	B1-29
4b	Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar.	B1-84
4e	Tandırdaki kasnaktan mı alayım?	B1-77
5b	Türkistan bozkırlarında bir Türk memleketi vardı. Bu memlekette Dumrul adında hiçbir şeyden korkmayan bir delikanlı yaşardı. Dumrul, alışılmadık şeyler yapan birisi olduğu için herkes ona ' Deli Dumrul ' diyordu. Dumrul da lakabından hiç rahatsızlık duymuyordu.	B1-61
5c	Arda bayram namazı için güzelce giyindi.	B1-113
5d	Yusuf'un bugün düğünü var. O çok süslendi.	B1-108
6d	İmece ; komşuların, akrabaların birbirlerinin işini yardımlaşarak birlikte daha hızlı ve kolay bir şekilde yapması demektir. Genellikle teknolojik imkânların yaygın olmadığı zamanlarda ve daha çok kırsal yerleşim bölgelerinde uygulanan bu usul bir kişinin tarlasını sürmek, ekinini biçmek vb. durumlar için uygulanmaktadır.	B1-101
7	İstanbul'da araba kullanmamalıyım çünkü çok trafik var.	B1-12

Alt Ögeler	Kültürel Unsurların Veriliş Şekli (Cümle İçinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1a	Annem bugün karnıyarık yapacaktı. <i>Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders</i>	B2-14
1b	Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Hapşırarak, öksürmek gibi hareketler sofrada hoş karşılanmaz. <i>Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)</i>	B2-101
1c	Hafta sonları bizim evde balık yenir.	B2-19
1e	Anadolu'nun bir köyünde zengin mi zengin bir köy ağası yaşarmış.	B2-8
1f	Antalya'da enginar yenir.	B2-85
1g	Kalemin uç kısmına gelen öğrenci doğruluk mu cesaret mi diye sorar.	B2-32
1h	Maçta gol olunca seyirciler ayağa kalkıp uzun süre alkışlayıp durdular.	B2-136
2a	Babasının tayini çıksaydı, Ahmet de bizimle aynı okulda okumayacaktı.	B2-11
2c	Halam daireleri karıştırmış.	B2-112
2d	Milli Eğitim Bakanı'ndan Vali'ye herkes Ağa'yı tebrik ediyormuş.	B2-8
3a	Babasından aldığı tasavvuf terbiyesiyle çevresinde Allah dostu olarak bilinen Mevlana, Konya'dayken babasını kaybeder	B2-57
3b	Numan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanmış.	B2-9
3c	Ertuğrul Gazi 83 yaşında vefat etmiştir.	B2-31
4a	Yunus Emre şiirlerini ağır bir dille yazmamıştır.	B2-78
4b	Sen gülünce güller açar gül pembe.	B2-104
4c	Dizinin yönetmeni Mehmet Bozdağ'dır.	

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

		B2-31
4d	Güzel konuşmasına rağmen tiyatro seçmelerinde elenmiş.	B2-73
4e	Ferhat, Amasya'da nakkaşlık yapan hünerli bir gençtir.	B2-25
4f	Dizi TRT Spor ekranlarında yayınlanmaktadır.	B2-31
5a	Türkiye'de takdirde erkekler yirmi yaşında olduğu askere gider.	B2-125
5b	Az önce dinlemiş olduğunuz masal yıllardan beri büyüklerimiz tarafından anlatılagelir.	B2-134
5c	Merhumun yakınları ölüyü anmak için dualar edip, mevlitler okutur.	B2-130
5d	Çocuğa ad verilmesi, çocuğun büyütülmesi, onun için yapılacakların belirlenmesi toplumumuzda çok önemlidir.	B2-85
5g	Birbirini seven iki cansız beden dünyada değil ama ahirette kavuşur ve mezarlarının üstünde gül biter.	B2-25
6b	Şu sigarayı bırak artık ya! Ciğerlerine yazık.	B2-56
6c	Misafire hizmette kusur etmemeye ve onun memnun kalmasına özen gösterilir.	B2-101
6d	Arkadaşlarıyla kavga edince annesi ve babası ona öğütler verdi.	B2-104
7	Şayet araba arızalanırsa iki saat sonra Van'a ulaşırız.	B2-124

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Tablo 5: Cümlelerde Bulunan Kültürel Unsur Örnekleri

Tablo 6: Çalışma Kitaplarındaki Cümlelerde Bulunan Kültürel Unsur Örnekleri

Alt Ögeler	Kültürel Ögelerin Aktarılış Şekli (Cümle İçinde)	Kitaptaki Yeri (Sayfa)
1a	Pastaneden on adet kır pidesi alındı.	B1 -68
1d	Geçen hafta sonu da pikniğe gitmeye karar verdik.	B1-51
2a	Merve çok üzgündü.	B1-11
3c	Osmanlı Devleti yıllar boyunca savaşmıştır.	B1-49
4a	Huzur romanı Ahmet Hamdi Tanpınar tarafından yazıldı.	B1-68
4b	Sıla , dünkü konserinde hayranlarını coşturdu.	B1-19
4c	Münir Özkul hem komedi hem de dram filmlerinde rol alıyordu.	B1-19
5e	Hasan bana : “ Antalya Film Festivalinden yeni filmler gösterilecek.” dedi.	B1-36
5f	Ünlü balerin Meriç Sümen 1982-83 yıllarında sahneye çıkıyordu.	B1-19
7a	Rehber, turistlere Safranbolu’daki tarihi Eski Çarşı’yı gezdirdi.	B1-64
1a	Dönerci adresi geç bulduğu için siparişi geç getirdi.	B2-21
1h	Türkiye Milli Takımı, önümüzdeki iki maçı kazandığı takdirde grupta lider olacak.	B2-40
2a	Ferhat Hoca öğrencilerine: “ 100 puan aldığınız takdirde size yemek ısmarlayacağım.” dedi.	B2-40
3c	Türkler eskiden beri konargöçer bir hayat yaşardı.	B2-9

**Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders
Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)**

5a	Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinin arasında en önemli davranış büyüklerle karşı saygıdır.	B2-42
5b	Şimdilerde bu gelenek kalmadı önceden Ramazanlarda kıssalar anlatılagelirdi.	B2-46
5c	Senin Hacca gideceğini bildiği halde borcunu geri ödemedi mi?	B2-26
7	Çocukluğumda tatillerim çoğu zaman dedemin yanında Sinop'un Türkeli ilçesinde geçirdi.	B2-15

Bulgular ve Yorumlar

Tabloya göre günlük yaşama ait kültürel unsurların oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 6,25, Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 6,17; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %22,07; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 9,61'dir.

Tabloya göre kişiler arası ilişkilerin oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 27,08; Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 64,19; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %26,40; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 59,61'dir.

Tablo 7: Kültür Aktarım Oranları

Türkçe Yaşamak B1,B2 Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı Kültür Aktarım Oranları								
Türkçe Yaşamak Ders ve Çalışma Kitapları								
	B1 Düzeyi Ders Kitabı		B1 Düzeyi Çalışma Kitabı		B2 Düzeyi Ders Kitabı		B2 Düzeyi Çalışma Kitabı	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Günlük Yaşam	3	6,25	5	6,17	51	22,07	5	9,61
Kişiler Arası İlişkiler	13	27,08	52	64,19	61	26,40	31	59,61
Değerler ve Eğitim	4	8,3	2	2,46	38	16,45	1	1,92

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Edebiyat, Sanat ve Müzik	8	16,6	6	7,4	19	7,4	0	0
Gelenekler ve Folklor	5	10,4	3	3,7	25	10,82	4	1,73
Sosyal Yaşam	1	2,08	0	0	2	0,86	0	0
Coğrafya ve Mekân	14	29,16	13	16,04	35	15,15	11	21,15
Toplam	48	100	81	100	231	100	52	100

Tabloya göre değerler ve eğitim oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 8,3; Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 2,46; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %16,45; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 1,92'dir.

Tabloya göre edebiyat, sanat ve müzik oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 16,6; Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 7,4; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %7,4; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 0'dır.

Tabloya göre gelenekler ve folklor oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 10,34; Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 3,7; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %10,82; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 1,73'tür.

Tabloya göre sosyal yaşam Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 2,08; Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 0; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %0,86; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 0'dır.

Tabloya göre coğrafya ve mekâna ait kültürel unsurların oranı Türkçe Yaşamak B1 ders kitabında % 29,16: Türkçe Yaşamak B1 çalışma kitabında% 16,04; Türkçe Yaşamak B2 ders kitabında %15,15; Türkçe Yaşamak B2 çalışma kitabında % 21,15'tir.

Tartışma ve Sonuç

Yabancı dil öğretiminde öğrenciye kültürün de aktarılması hedef dilin öğrenilmesinde kolaylık sağlar. Öğrencinin kendi kültürü ile yeni tanıştığı kültür arasındaki benzerlik ve farklılıkları görmesi için bir zemin hazırlar. Kültürel unsurlarda ortaklık fazla olduğu zaman dili öğrenmek de kolaylaşır fakat kültürel unsurlarda ortaklık fazla olmasa da materyaller aracılığı ile kültürel aktarım sağlanarak uyum sağlama süreci başlatılabilir.

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Kültür Aktarımı Unsurları: Türkçe Yaşamak Türkçe Ders ve Çalışma Kitabı (B1-B2 Seviyesi)

Bu konuda en çok kullanılan materyal de ders kitaplarıdır. Ders kitapları hazırlanırken dikkat edilmelidir. Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları da bu bağlamda kültürel unsur bakımından zengin olmalıdır.

Bu çalışmada Türkçe Yaşamak Yabancı Dil öğretim seti B1, B2 düzeyi ders ve çalışma kitapları kültürel unsurların aktarımı bakımından incelenmiştir. Türk kültürü, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen öğrencilere farklı kültürel unsurlarla verilmeye çalışılmıştır ama bu yeterli midir? Sonuca bakıldığında kültürel unsurların yeteri kadar yer almadığı görülmüştür. Bazı kültürel unsurlara yok denecek kadar az yer verilmiştir. Örneğin, sosyal yaşamı yansıtan unsurlar her iki ders kitabında da yoktur. Hâlbuki öğrenci öğrendiği dili sosyal yaşamda kullanarak kendini geliştirebilir ve yaşadığı toplumun sosyal yaşam özelliklerini bilirse onun için yeni olan kültüre karşı kendini yabancı hissetmez.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (2006). *Anlambilim*. Engin Yayınevi.
- Bacaklı, Y., Kapağan E., Kundakçı, M. (2016). Divanü Lügati't-Türk'ün yazılma amacı üzerine bir değerlendirme, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (8), 3259- 3267.
- Güvenç, B. (2002). *Kültürün Abc'si*. Yapı Kredi Yayınları.
- İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi İklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 Düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- Tuzcu, K. (2021). "Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Öğreticilerin Ana Dillerine ve Kültür Değerlerine Hâkimiyetleri Meselesi". *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 45-55. DOI: <https://doi.org/10.47948/efad.916194>
- Yaylı, D., vd. (2009). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler*. Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, H., Yücel, E., Üğüten, S., Şanal, F. (2017) *Farklı yönleriyle yabancı dil öğretimi*. Çizgi Kitabevi.
- Yiğit, M. (2017). *Kültürel etkileşim bağlamında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Hiper Yayın.

